

LATU-laadukas
tutkintotilaisuus

Ammatilliset näyttötutkinnot
ARVIOIJAN OPAS

versio 1.0

Hyvä arvioija,

tämä arvioijan perehdytysmateriaali on valmistunut kolmen oppilaitoksen yhteistyönä Opetushallituksen osarahoittamassa LATU – laadukas tutkintotilaisuus –hankkeessa.

Tätä opasta päivitetään vielä vuoden 2009 aikana, joten kommenttisi ja palautteesi ovat meille hyvin tärkeitä. Voit lähettää palautteesi sähköpostitse osoitteella tutkinto@finva.fi tai kertoa palautteen koulutussuunnittelija Teija Lämsälle (09-6804 0260).

Onnistuneita arviointikeskusteluita!

Tuula Rosin
koulutusjohtaja
Finanssi- ja vakuutuskoulutus FINVA

1 Miksi juuri minä?

Onneksi olkoon, sinut on valittu tärkeään ammatilliseen kunniatehtävään, näyttötutkinnon arvioijaksi! Näyttötutkinnon arvioijiksi pyydetään vain henkilöitä, jotka tiedetään alansa osaajiksi ja ammattilaisiksi. Tässä tehtävässä saat mahdollisuuden hyödyntää ja kehittää ammattitaitoasi monipuolisesti arvioidessasi alasi ammattilaisten osaamista.

Näyttötutkinnot ovat aikuisten ammatillisia tutkintoja, jotka suoritetaan somalla työpaikalla tavallisissa työtehtävissä. Näyttötutkintomaailmassa opiskelijaa kutsutaan tutkinnon suorittajaksi.

Arvioijana pääset tutustumaan erilaisiin työelämän toimintatapoihin, kuulet tuoreimpia alan tietoja ja pysyt ajan hermolla. Arvioijana sinulla on mahdollisuus toimia oman ammattialasi aktiivisena kehittäjänä, ja arviointi tarjoaa virkistävää vaihtelua arkityöhön.

2 Mistä on tarkalleen ottaen kyse?

Näyttötutkinnot ovat aikuisten ammatillisia tutkintoja. Näyttötutkinnoissa osaaminen ja ammattitaito osoitetaan omalla työpaikalla tavallisissa työtehtävissä. Näyttötutkintojen avulla aikuiset voivat osoittaa ammattitaitonsa ja saada osaamisestaan virallisen tunnustuksen, tutkintotodistuksen.

Näyttötutkinnoissa ei ole merkitystä sillä, miten tutkinnon suorittaja on hankkinut tietonsa ja taitonsa, on se sitten tapahtunut työssä, opiskelussa tai harrastuksissa. Näyttömuotoisen ammattitutkinnon suorittamiseksi ei siis tarvita pohjakoulutusta, mutta toisaalta sitä voi olla kuinka paljon tahansa: korkeakoulu- tai yliopisto-opinnoistakaan ei ole haittaa. Näyttötutkinnossa olennaista on ammatillinen osaaminen, ammattitaito.

"Sanna valmistui tradenomiksi ja työskenteli pari vuotta pankissa. Sanna haluaa syventää alan osaamistaan, koska hänellä ei ole finanssialan koulutusta taustalla. Niinpä hän alkaa suorittaa rahoitus- ja vakuutusalan ammattitutkintoa."

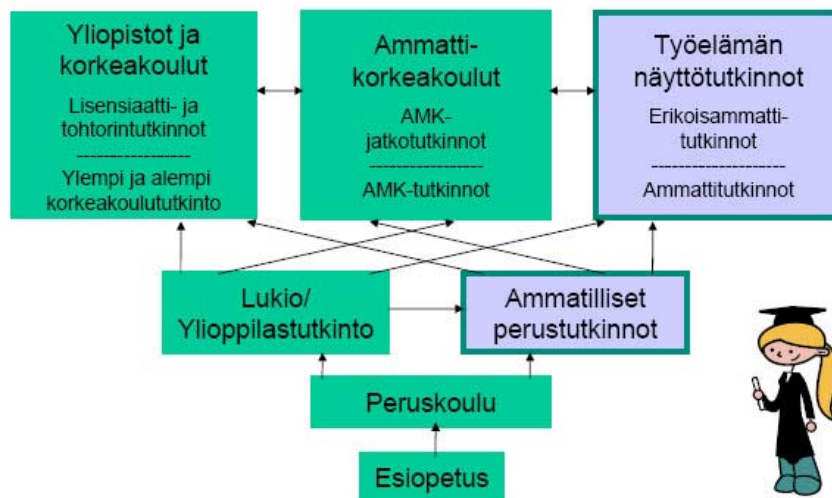
"Pirkko on tehnyt taloushallinnon tehtäviä koko ikänsä. Nyt, 45-vuotiaana, hän haluaa saada osaamisestaan todistuksen, ja suorittaa taloushallinnon ammattitutkintoa. Pirkon kokemuksesta kissayhdistyksen rahastonhoitajana ja tyttären voimisteluseuran talousvastaavana on ollut melkoisesti hyötyä ammattitutkintoa suorittaessa. Mielessä siintää myös taloushallinnon erikoisammattitutkinnon suorittaminen."

Kun henkilö tulee suorittamaan tutkintoa, hänen taustansa, osaamisensa ja mahdollisuutensa osoittaa osaamisensa työpaikallaan kartoitetaan. Tämän kartoituksen perusteella suunnitellaan, millaista lisäosaamista hakijan tulee hankkia ja miten se toteutetaan (esim. valmistavaa koulutusta, työssä oppimista). Samalla selvitetään, onko hänellä jotain erityistä vaikeutta, joka saattaa hankaloittaa oppimista tai tutkinnon

suorittamista (esim. lukihäiriö, änkyttäminen). Tätä opintojen asiakaslähtöistä suunnittelua ja toteuttamista kutsutaan henkilökohtaistamiseksi.

Opetushallituksen määräyksen mukaan kaikki näyttötutkinnot on henkilökohtaistettava. Näyttötutkinnon arvioinnissa henkilökohtaistaminen tarkoittaa sitä, että tutkinnon suorittajaa arvioidaan hänen omista lähtökohdistaan. Tämän vuoksi jokainen arviointitilanne on erilainen: jokainen tutkinnon suorittaja on itse suunnitellut, millä tavalla hän osaamisensa osoittaa, ja jokainen työpaikka on omanlaisensa ympäristö tutkinnon suorittamiselle.

Kuviossa 1 on esitelty Suomen koulutusjärjestelmä.

Kuvio 1 Suomen koulutusjärjestelmä

Näyttötutkintoja ovat ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot. Ammatillisia perustutkintoja voi suorittaa paitsi näyttötutkintoina myös päätoimisesti opiskellen ("ammattikoulumaisesti").

Näyttömuotoisissa perustutkinnoissa osoitetaan alan perusammattitaitoon kuuluvat tiedot ja taidot. Perustutkintoa voi hakeutua suorittamaan, vaikkei hakijalla olisi alan kokemusta - tosin näyttömuotoiseen toteutukseen osallistumisen ehtona on, että alan osaamista pitää voida osoittaa työtehtävissä.

Ammattitutkinnon voi suorittaa, jos takana on noin kolmen vuoden kokemus alan töistä ja tehtävistä tai vastaavat tiedot ja taidot. Ammattitutkinnon suorittajan tulee osoittaa hallitsevansa alan ammattityöntekijältä vaadittavan osaamisen.

Erikoisammattitutkinnon hakijan valintakriteerinä on, että hakija on työskennellyt alalla vähintään viisi vuotta. Erikoisammattitutkinnon suorittaakseen henkilön tulee hallita alan vaativimmatkin työtehtävät.

Esimerkkejä näyttötutkinnoista

Suluissa näet, missä oppilaitoksessa järjestetään ko. tutkintoa tai siihen valmistavaa koulutusta.

Isännöinnin ammattitutkinto (Kiinko)
 Johtamisen erikoisammattitutkinto (FINVA, Kiinko, MJK)
 Kiinteistönvälitysalan ammattitutkinto (Kiinko)
 Liiketalouden perustutkinto, merkonomi (FINVA, Kiinko, MJK)
 Markkinointiviestinnän ammattitutkinto (MJK)
 Markkinointiviestinnän erikoisammattitutkinto (MJK)
 Myynnin ammattitutkinto (MJK)
 Rahoitus- ja vakuutusalan ammattitutkinto (FINVA)
 Sihteerin ammattitutkinto (MJK)
 Taloushallinnon ammattitutkinto (MJK)
 Taloushallinnon erikoisammattitutkinto (MJK)
 Tekniikan erikoisammattitutkinto (Kiinko)
 Tietojenkäsittelyn perustutkinto, datanomi (MJK)
 Yrittäjän ammattitutkinto (MJK)
 Yritystoiminnan johtamisen erikoisammattitutkinto (MJK)

FINVA = Finanssi- ja vakuutuskoulutus FINVA
 Kiinko = Kiinteistöalan Koulutuskeskus ja Kiinteistöalan Koulutussäätiö
 MJK = MJK-instituutti

Kaikki näyttötutkinnot koostuvat tutkinnon osista. Yksi tutkinnon osa muodostaa ammattipätevyiden osa-alueen, joka voidaan erottaa itsenäiseksi, arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Opetusministeriö tekee päätökset paitsi tutkintonimikkeistä myös tutkinnon rakenteesta.

Näyttötutkintomaailmassa opiskelijaa kutsutaan tutkinnon suorittajaksi. Opiskelijahan opiskelee suorittaakseen tutkinnon: hän käy lähipäivillä, opiskelee verkossa sekä tekee työpaikallaan oppimistehtäviä ja monenlaisia työtehtäviä kerryttääkseen osaamista, tietoja ja taitoja, joita häneltä tutkinnon suorittamiseksi edellytetään. Mikäli tutkinnon suorittajalla on tutkinnon perusteissa edellytettyä osaamista joiltain osin ennestään, ei hänen tarvitse opetella näitä asioita enää uudelleen, vaan hän voi osoittaa osaamistaan suoraan.

3 Mitä tämä minulta vaatii?

Osaanko?

Sinut pyydettiin arvioijaksi, koska sinulla on monipuolista näkemystä alan työstä ja tehtävistä: tiedät, mitä ala tekijöiltään vaatii. Sinulla on kylliksi tietoa, taitoa ja kokemusta tunnistaaksesi osaajan, kun sellaisen näet. Lisäksi osaat antaa tutkinnon suorittajalle kannustavaa ja rehellistä palautetta suullisesti ja kirjallisesti.

Arvioijan tehtävänä on hankkia tietoa tutkinnon suorittajan osaamisesta. Tämän perusteella arvioit, riittääkö osaaminen tutkintotodistuksen saamiseksi. Tietääksesi, mitä tutkinnossa vaaditaan, tutustu huolella siihen,

mitä osaamista sinun pitää arvioida ja millä kriteereillä arviointi tulee tehdä. Arvioinnin kohteet ja kriteerit on määriteltävä tutkinnon perusteissa, ja saat niistä tietoa oppilaitoksesta.

Näyttötutkinnon arvioijana toimiminen ei suinkaan tarkoita, että sinun tulisi olla kaikkivoipa ja itse hallita kaikki tutkintoon liittyvät ammattitaitovaatimukset mestarin tavoin. Olennaista on, että tiedät, mitä ammattimainen toiminta tutkinnon perusteiden mukaisissa tehtävissä on; tiedät, millä ammattilaisen työ näyttää, miten sitä tehdään ja millaisia tuloksia siitä syntyy.

Sinun ei siis tarvitse tuntea kaikkea ja kaikkia tutkinnon ammattitaidon koukeroita: riittää, kun tiedät, millaista osaamista pystyt arvioimaan. Jos joku arvioinnin kohteista tuntuu oudolta tai vaikealta ymmärtää, kysy asiaa oppilaitoksen edustajalta – tutkinnon perusteiden kieli saattaa vaikuttaa joskus monimutkaiselta. Oppilaitoksen edustaja osaa selvittää, mitä osaamista ja toimintaa ko. arvioinnin kohteen osalta pitää arvioida. Tarvittaessa arviointiin voidaan pyytää lisäapua.

Parhaan vastauksen siihen, millaista arviointia sinulta odotetaan, saat miettimällä, miten haluaisit itseäsi vastaavassa tilanteessa arvioitavan. Asetu hetkeksi tutkinnon suorittajan asemaan: Olet työskennellyt alalla kuukausien, vuosien tai jopa vuosikymmenten ajan ja aloittanut aikuisopiskelun työn ohessa. Näyttötutkinnon suorittaminen on itsessään haaste. Lisäksi päivittäinen työskentelysi, osaamisesi ja ammattitaitosi on arvioitavana. Arvioijat ovat alan osaajia, osa ehkä omalta työpaikaltasikin. Sinua saattaa pelottaa, että epäonnistut tai että työkokemuksesi ei takaakaan ammattitaitoista suoritusta. Kenties laitat peliin koko ammatti-identiteettisi?

Millaista arviointia itse toivoisit vastaavassa tilanteessa? Entä millaisia kokemuksia ja muistoja sinulla on siitä, että osaamistasi on arvioitu elämäsi eri vaiheissa? Mikä arviointitilanne on jäänyt mieleesi ja minkä vuoksi?

Tästä ajatusleikistä saat kuvan siitä, mistä näyttötutkinnon arvioinnissa on kyse. Samalla saat vinkkejä arvioijana toimimiseen.

Tutkinnon saaminen ei ole koskaan kiinni yksittäisen arvioijan lausunnosta, vaan näyttötutkinnon arviointiin osallistuu aina useita arvioijia. Tutkintosuorituksia ja -tilaisuuksia on monia, joista jokaisessa voi olla eri arvioijia. Lopuksi tutkinnon suorittajan osaaminen kootaan yhteen arviointikeskustelussa, jossa on aina koolla vähintään kolme arvioijaa. Kokonaiskäsitys henkilön ammattitaidosta ja osaamisesta muodostetaan näiden eri arvioijien näkemysten perusteella.

Ehdinkö?

Uutena arvioijana perehdyt aluksi tutkinnon ammattitaitovaatimuksiin ja arviointikäytäntöihin. Tämä vie jonkin verran aikaa, mutta seuraavalla kerralla pääset nopeammin vauhtiin.

Omalla työpaikallasi tehtävät arvioinnit hoituvat normaalin työpäivän lomassa, tosin hiukan aikaa kannattaa varata arvioinnin kirjaamiseen. Oppilaitoksen järjestämässä arviointitilaisuudessa aikataulusta sovitaan erikseen. Tällaisia tilaisuuksia ei osu yhden arvioijan kohdalle kovin montaa vuodessa.

Entä, jos tunnen tutkinnon suorittajan liian hyvin?

On myös tilanteita, jotka estävät arvioijana toimimista. Olet esteellinen arvioimaan

- jos olet tutkinnon suorittajan lähiomainen,
- jos olet tutkinnon suorittajan työpaikkaohjaaja,
- jos opiskelet itse samassa ryhmässä tutkinnon suorittajan kanssa,
- jos olet toiminut tutkinnon suorittajan ensisijaisena kouluttajana arvioitavaan tutkinnon osaan liittyvässä koulutuksessa tai
- jos olet tutkinnon suorittajan alainen.

4 Mitä näyttötutkinnon arviointi on?

Näyttötutkinnossa tutkinnon suorittajan osaamista arvioidaan suhteessa tutkinnon ammattitaitovaatimuksiin eli arvioinnin kohteisiin ja arviointikriteereihin. Se, mitä arvioinnin kohteet kussakin tutkinnossa tarkalleen ottaen ovat, käy ilmi tutkinnon perusteista.

Entisajan kansakoulussa oppilaita arvosteltiin ja verrattiin toisiinsa. Moni muistaa vieläkin tilanteita, joissa on tullut arvostelluksi muiden edessä. Näyttötutkinnossa arviointi ei ole tuomio, vaan neutraalia:

- Tutkinnon suorittajan osaamista ei vertailla muiden osaamiseen.
- Näyttötutkinnossa arvioidaan ennen kaikkea suoritusta ja toimintaa, ei henkilöä tai persoonaa.
- Näyttötutkinnossa arvioidaan tutkinnon suorittajan osaamista ja sen tasoa, ei hänen oppimistaan tai kehittymistään.

Näyttötutkinnon arvioijana voit olla vaikuttamassa siihen, mihin suuntaan oppija kehittyy tulevaisuudessa. Vaikka arvioinnissa keskitytäänkin siihen, mikä on tutkinnon suorittajan osaamistaso arviointihetkellä, saa hän palautteessa arvokasta tietoa omista vahvuuksistaan ja kehittymiskohteistaan. Hyvä arvioija antaa rakentavaa ja perusteltua palautetta. Rakentava palaute tarkoittaa sitä, että tutkinnon suorittaja saa rehellisen kuvan osaamisestaan ja että arvioija osaa antaa konkreettisia vinkkejä osaamisen ja ammattitaidon kehittämiseksi.

Perustelut ovat kaiken A ja O, ovathan ne samalla osa opiskelijan oikeusturvaa. Ei ole reilua tutkinnon suorittajaa kohtaan, että hänen osaamisensa arvioidaan "ihan hyväksi" tai "ok:ksi" ilman tarkempaa kuvaamista ja erittelyä. Arviointiin liittyvä palautekeskustelu on vuoropuhelua, josta kaikki osapuolet saavat uusia ajatuksia. Palautteen tulee olla helposti ymmärrettävää ja selkeää, joten muistathan varmistaa, että

tutkinnon suorittaja on varmasti ymmärtänyt, mitä hänelle on sanottu. Jännittävässä tilanteessa käy usein niin, että osa palautteesta menee "ohi korvien", ja palautekeskustelun jälkeen tutkinnon suorittaja huomaa, ettei hän muistakaan kaikkea, mitä kuuli.

Arvioinnin sudenkuopat

Näyttötutkinnon arvioinnissa on menty metsään, jos

- arvioidaan tutkinnon suorittajan persoonaa, ei hänen osaamistaan,
- arvioidaan sitä, miten tutkinnon suorittaja on kehittynyt: arviointilomakkeessa selvitetään, kuinka hyvin tai huonosti tutkinnon suorittaja on oppinut erilaisia asioita,
- verrataan tutkinnon suorittajan työsuorituksia muiden henkilöiden tai toisten tutkinnon suorittajien tekemisiin: arviointitilanteessa nostetaan esiin ajatus siitä, miten joku muu henkilö tekee asiat jollain tavalla paremmin tai huonommin kuin tutkinnon suorittaja,
- arvioija ei tunne arvioitavaa osaamista, vaan antaa arvionsa "lonkalta",
- arvioinnin yhteydessä ei varmisteta tutkinnon suorittajan osaavan asioita, vaan luotetaan yksinomaan tutkinnon suorittajan arviointimateriaaliksi kokoamiin dokumentteihin,
- pelätään antaa tutkinnon suorittajalle rehellistä, kehittävää palautetta silloin, kun hänen osaamisensa ei vastaa tutkinnon perusteissa määriteltyjä ammattitaitovaatimuksia: hyväksytään tutkintosuoritus, vaikka se ei vastaa tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksia,
- annettuja arviointeja ei ole perusteltu millään tavalla tai ne on perusteltu ylimalkaisesti: arviointilomakkeessa ei ole juuri muuta kuin arvosana tai merkintä tutkinnon osan tai tutkintosuorituksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä,
- kolmikantaisessa arviointikeskustelussa jätetään arvioimatta jokin tutkinnon osaan liittyvä arvioinnin kohde tai muutamia arvioinnin kohteita tai jos
- arviointilomakkeet on täytetty hutiloiden.

5 Mitä minä arvioin?

Toimiessasi arvioijana sinun on tärkeä tiedostaa oma näkemyksesi siitä, millaista osaamista pidät tärkeänä ammatin kannalta. Kun arvioit näyttötutkintoa, sinun on pidettävä koko ajan mielessäsi tutkinnon ammattitaitovaatimukset, vaikka ne voivatkin joiltain osin poiketa siitä, mitä sinä pidät ammattitaidon ydinosaamisena.

Tutkintojen ammattitaitovaatimukset on määritelty Opetushallituksen vahvistamissa tutkinnon perusteissa. Tutkintojen perusteet laaditaan työelämän ja opetusalan tiiviissä yhteistyössä. Työelämän edustajat ovat arvostettuja ammattilaisia, jotka tuovat perusteisiin tietoa työpaikkojen arjesta ja tarpeista.

Arvioinnin lähtökohtana ovat aina suoritettavan tutkinnon perusteet, joissa on määritelty, mitä osaamista tutkinnon suorittajalta edellytetään (arvioinnin kohteet) ja minkälaisilla kriteereillä tätä vaadittua osaamista arvioidaan (arvioinnin kriteerit). Tutkinnon perusteet siis määrittelevät, mitä tutkinnon suorittajan tulee osata. Arvioijien tehtävänä on arvioida, hallitseeko tutkinnon suorittaja nämä asiat.

Tutkinnon perusteissa voi olla jotain sellaista, joka ei suoraan liity sinun arkityöhösi, omalla työpaikallasi tehtävään työhön tai omaan erikoisalaasi. Nämäkin asiat tulee kuitenkin arvioida, kun ne tutkinnon perusteissa mainitaan. Tähän saat tarvittaessa tukea oppilaitokselta.

Osaamisen osoittaminen pohjautuu suunnitelmaan

Tutkinnon suorittajan tehtävänä on olla aktiivinen ja todistaa oma osaamisensa arvioijille. Hän laatii näyttösuunnitelman tutkinnon osittain heti tutkinnon suorittamisen alkaessa. Näyttösuunnitelma on ”käsikirjoitus” siitä, kuinka, missä ja milloin tutkinnon suorittaja aikoo osaamisensa ja ammattitaitonsa osoittaa. Suunnitelmassa mainitaan lisäksi, millaisia dokumentteja tutkinnon suorittaja esittää todistusaineistona osaamisestaan: hän siis kokoaa todistusaineistoa osoittaakseen, että hän hallitsee tutkinnon perusteissa määritellyt asiat omassa työssään. Tutkinnon suorittamisen voi aloittaa vasta, kun tutkinnon järjestäjä (oppilaitos) on hyväksynyt suunnitelman.

Tutkinnon suorittaja osoittaa osaamistaan työtehtävissään, joten jokainen näyttösuunnitelma on omanlaisensa. Tutkintosuoritukset ovat erilaisia työtehtäviä, työprosesseja ja toimintoja, tapahtumia tai tapahtumasarjoja, joilla tutkinnon suorittaja osoittaa tutkinnon edellyttämää osaamista. Tutkinnon suorittaja voi näyttää osaamisensa mm. tekemällä omaa päivittäistä työtään, laatimalla kirjallisen selvityksen tai suullisen esityksen tutkinnon perusteiden mukaisesta aiheesta. Tutkinnon suorittajan ammattitaito arvioidaan näiden tutkintosuoritusten muodostaman kokonaisuuden perusteella.

Tutustu ennen arviointia tutkinnon perusteisiin sekä tutkinnon suorittajan tekemään yksilölliseen näyttösuunnitelmaan.

Todistusaineisto osaamisesta eli arviointiaineisto

Tutkinnon suorittaja kerää todistusaineistoa osaamisestaan näyttösuunnitelmansa mukaisesti. Tähän arviointiaineistoon hän kokoaa omaan työhönsä liittyviä dokumentteja, esimerkiksi laatimiaan ilmoituksia, raportteja, pöytäkirjoja, kauppakirjoja, sopimuksia, suunnitelmia ja talousarvioita. Osaamisensa osoittamiseksi arvioitava voi myös kerätä palautetta työskentelystään asiakkailta, kollegoilta ja työnantajalta. Materiaali on usein muutakin kuin ”paperia”: videopätkiä, valokuvia, nauhoituksia ja äänitteitä, valmistettuja tuotteita – kaikkea mitä tutkinnon suorittaja työssään saa aikaan! Kannattaa myös muistaa, että osan ammattitaidosta voi todistaa erikseen sovittaessa esimerkiksi harrastuksissa tai luottamustehtävissä.

Sinun tehtävänäsi on tutustua huolellisesti saamaasi todistusaineistoon ja tehdä sen perusteella johtopäätöksiä tutkinnon suorittajan osaamisesta.

6 Miten arvioin?

Arvioijan tehtävänä on tehdä päätelmiä siitä, onko tutkinnon suorittajan osaaminen tutkinnon mukaista. Tämän voi tehdä seuraamalla arvioitavan työskentelyä ja pohtimalla riittääkö hänen esittämänsä todistusaineisto tutkinnon suorittamiseksi.

Arvioinnissa käytetään monipuolisesti erilaisia arviointimenetelmiä kuten havainnointia ja keskustelua. Mitä useampaa arviointimenetelmää hyödynnät, sitä luotettavamman kuvan saat tutkinnon suorittajan osaamisesta.

Perehdy etukäteen kaikkiin saamiisi tutkintotilaisuuteen liittyviin materiaaleihin. Tee muistiinpanoja arviointisi tueksi esimerkiksi kirjaamalla ylös huomioitasi sekä kysymyksiä herättäneitä asioita. Näitä muistiinpanoja voit hyödyntää muodostaessasi kokonaiskuvaa arviointia varten ja tutkinnon suorittajan kanssa käymässäsi palautekeskustelussa.

Jokaista tutkinnon suorittajaa arvioidaan niillä tavoilla, jotka juuri hänen ammatissaan ovat olennaisia. Esimerkiksi messuosastoa toteuttamassa voisi olla samaan aikaan useita eri tutkintojen suorittajia: yksi vastaa tilan suunnittelusta, toinen osaston rakentamisesta, kolmas jaettavasta materiaalista, neljäs vieraiden kutumisesta ja palvelemisesta jne. Kaikkia tapahtuman järjestäjiä arvioidaan oman ammatinsa mittapuulla kunkin suoritettavan tutkinnon mukaisesti: jokaista arvioidaan yksittäisinä tutkinnon suorittajina.

Aistit avoimina

Tutkinnon suorittajan osaamisesta pääsee kenties kaikkein parhaiten selvyyteen havainnoimalla hänen työskentelyään ja tarkkailemalla hänen toimintaansa työssä. Jos mahdollista, tarkkaile ja havainnoi tutkinnon suorittajaa työpaikan arjessa. Usein erillinen tutkintotilaisuus tai arviointikeskustelu jännittää, jolloin suoritus ei ole niin luonteva ja erinomainen kuin tutkinnon suorittajan päivittäinen työskentely muuten.

Arviointiaineistossa voi olla hyvin monenlaisia tuotoksia. Tarkastele aineistoa monipuolisesti siitä näkökulmasta, jota tutkinnossa edellytetään. Pohdi, mitä se kertoo tutkinnon suorittajan ammatillisesta osaamisesta. Arvioitavana on prosessi, jonka aikana aineisto on tehty, eikä pelkästään lopputulos. Aineistosta ei aina voi päätellä suoraan, kuinka paljon aikaa ja resursseja sen tekemiseen on käytetty, joten ole utelias ja pyydä lisätietoa avoimeksi jääneistä asioista.

Usein arviointi pohjautuu tietopainotteiseen katsomiseen ja kuuntelemiseen. Muistathan kiinnittää huomiota myös muilla aisteilla havaitsemiisi asioihin: miltä arviointitilanteesta tuntuu, tuoksuu, näyttää, kuulostaa; millaisen tunnelman arvioitava luo, millainen tunne asiakkaalle tilanteessa syntyy?

Esimerkiksi messuosaston suunnittelijaa arvioidessasi voit kiinnittää huomiota siihen, mitä ääniä kuulet, millaisia tuoksuja haistat, miltä käytetyt materiaalit tuntuvat ja näyttävät, millainen tunnelma osastolla on ja mitä tunteita se sinussa herättää. Vastaavasti siisti ja puhdas työpiste, jossa työvälaineet ovat järjestyksessä, luo erilaisen mielikuvan osaamisesta kuin kaaos. Alkoholilta haiskahtava tai liian niukasti pukeutunut asiakaspalvelija tuskin täyttää tutkinnon perusteiden vaatimuksia. Aistimiesi asioiden merkitystä ja painoarvoa arvioinnissa sinun on pohdittava jokaisessa arviointitilanteessa erikseen – eri ammateissa näihin kohdistuu erilaisia vaatimuksia tutkinnon perusteiden mukaisesti.

Muista kuitenkin, että sinun on pystyttävä erottamaan omat henkilökohtaiset mieltymyksesi tutkinnon arviointikriteereistä. Esimerkiksi messuosaston visuaalinen ilme ei välttämättä miellytä sinua, mutta voi kohderyhmän kannalta olla juuri oikea ja täyttää tarkoituksensa.

Ammattilainen äänessä – arvioija kuuntelee

Anna tutkinnon suorittajan kertoa omalla tavallaan työstään ja osaamisestaan. Kuule ja kuuntele – ja havainnoi myös sanoin ilmaisemattomia asioita (ilmeet, eleet, äänenpainot, tunnelma). Suhtaudu avoimin mielin jokaiseen tutkintotilaisuuteen ja pyri hetkeksi unohtamaan ennakkomateriaalista syntyneet mielikuvat.

Tilaisuuden ei tarvitse olla muodollinen ja jäykkä: rento ja luottamuksellinen ilmapiiri kannustaa arvioitavaa tuomaan osaamistaan esille mahdollisimman aidosti. Näin saat uutta tietoa, joka voi muuttaa aineistosta syntyneitä käsityksiä tutkinnon suorittajan osaamisesta. Tiedämme kaikki, että monilla meistä on iso ero kirjallisissa ja suullisissa viestintätaidoissa: moni arvioitava pystyy kuvailemaan työtään ja osaamistaan

paremmin kertomalla kuin kirjoittamalla. On myös tavallista, että keskustelu ei annakaan yhtä vakuuttavaa kuvaa osaamisesta kuin aineiston pohjalta olisi voinut olettaa. Arvioinnissasi päätät, mitkä esille tulleista seikoista ovat kyseessä olevassa ammatissa olennaisia.

Pyydän täsmennystä / Haen vastauksia

Kysymysten esittäminen on luonteva ja vaivaton tapa päästä selvyyteen tutkinnon suorittajan osaamisen tasosta. Kysymyksillä täydennät muun aineiston ja havaintojesi antamaa kuvaa.

Hyvät kysymykset ovat avoimia, tarkentavia ja syventäviä: mitä, miten, mihin, miksi..? Kannattaa välttää johdattelevia kysymyksiä, joihin tutkinnon suorittaja voi vastata lyhyesti "ei" tai "kyllä".

Käyttökelpoisia arvioijan kysymyksiä voivat olla esim.

- Mitä ajattelit toimiessasi..?
- Mihin perustuu..?
- Mitä tästä seuraa..?
- Miten ymmärrät..?
- Miten ajattelet tehdä..?
- Miten sinun mielestäsi..?
- Miksi valitsit..?
- Mitä hyötyä tästä on sinun työssäsi?
- Miten kehittäisit organisaatiotasi / organisaatiotamme?
- Kerro vielä tarkemmin...? Tarkentaisitko..?
- Miten olet saavuttanut tavoitteesi tämän työtehtävän osalta?
- Mihin olet suorituksessasi erityisen tyytyväinen? Miksi?
- Mitä tekisit toisin? Miksi? Millä tavalla?

Kun olet saanut riittävästi osoitusta tutkinnon suorittajan osaamisesta, vertaa tätä tietoa tutkinnon perusteisiin ja arvioi, vastaako osaaminen tutkinnon perusteita. Päätä, hyväksytkö suorituksen ja kirjaa päätöksesi arviointilomakkeisiin perusteluineen.

Näyttötutkintojen arvioinnin kolme näkökulmaa

Näyttötutkinnon arvioijana edustat joko työnantajaa (TA-arvioija), työntekijöitä (TT-arvioija) tai opettajia (OPE-arvioija). Arviointi tehdään aina tutkinnon perusteissa mainittujen arviointikriteerien pohjalta, mutta näkökulma osaamisen arviointiin vaihtelee sen mukaan, mitä tahoa arvioidessasi edustat.

TA-arvioija voi olla esimerkiksi tutkinnon suorittajan esimies tai muu hallinnollisessa asemassa oleva henkilö, joka tuntee riittävän hyvin näytössä arvioitavan toimialan. TA-arvioijan tehtävänä on paneutua

tarkastelemaan työskentelyä erityisesti näkökulmista, jotka liittyvät taloudellisuuteen, organisaation toimintatapoihin ja strategioihin sekä laajempiin toimintaympäristöihin.

TT-arvioija voi olla esimerkiksi tutkinnon suorittajan kollega, samaa työtä tekevä henkilö tai henkilö, joka on tutkinnon suorittajan kanssa alalla samankaltaisessa asemassa. Arvioinnissa TT-arvioijan tehtävänä on keskittyä näkökulmistaan niihin asioihin, jotka ovat olennaisia alan jokapäiväisessä työssä ja sen hoitamisessa hyvin.

OPE-arvioijan tehtävänä on huolehtia erityisesti siitä, että arvioinnissa pitäydytään tutkinnon perusteissa. Hänellä on usein myös laajin kokemus erilaisista arviointitilanteista ja siten hän osaa määrittellä yleistä arvioinnin tasoa tutkinnossa. OPE-arvioija huolehtii myös arviointien tarvittavasta dokumentoinnista.

Eri arvioijat pohtivat kukin sitä, onko tutkinnon suorittajan osaaminen tutkinnon perusteissa määritellyillä ammattitaidon osa-alueilla arviointikriteerien mukaista. Vaikka arviointikriteerit on määritetty tarkoin tutkinnon perusteissa, työnantaja-, työntekijä- ja opettaja-arvioija keskittyvät arvioimaan tutkinnon suorittajan osaamista kukin hieman eri näkökulmista. Yksittäisen tutkintosuorituksen arviointiin riittää yksikin arvioija. Tärkeintä on, että jokaisen tutkinnon suorittajan ammattitaito tulee arvioiduksi mainituista kolmesta näkökulmasta viimeistään osaamisen kokonaisuutta arvioitaessa.

Varmista siis, mitä osapuolta ja näkökulmaa edustat arviointitilanteessa!

7 Erilaiset arviointitilanteet

Arviointitilanteita on kahta päätyyppiä: arjen työssä tapahtuva ammattitaidon arviointi ja kokoava arviointikeskustelu. Arjen työssä arvioidaan usein yksittäisiä työtehtäviä ja osaamisia. Arviointikeskustelussa varmistetaan, että tutkinnon suorittaja on osoittanut osaamisensa kaikilla vaadituilla alueilla.

A Arjessa tapahtuva arviointi eli tutkintotilaisuus työpaikalla

Tutkinnon suorittaja tekee työpaikallaan normaalia työtään ja osoittaa sillä osaavansa tutkinnon perusteissa vaadittavat asiat. Työpaikan nimetyt arvioijat arvioivat tutkinnon suorittajan ammattitaitoa aidoissa työtehtävissä esimerkiksi havainnoimalla työsuorituksia. Näin tilaisuudet ovat kaikki yksilöllisiä ja vaativat arvioijalta hyvää tilannetajua: etukäteen ei voi tietää, miten esimerkiksi asiakastilanne päättyy.

Usein varsinainen tutkinnon suorittaminen jaksottuu pitkälle aikavälille, jolloin arviointia tapahtuu arkisen työskentelyn lomassa. Olet arvioijana etulyöntiasemassa, jos voit havainnoida ja tarkkailla tutkinnon suorittajan työskentelyä ja toimintaa tavallisessa työssä. Tee muistiinpanoja ja merkintöjä arvioinnin kohteena olevasta osaamisesta. Näin sinun on myöhemmin helpompi palauttaa mieleen, missä asioissa ja

millaisissa tilanteissa olet osaamista havainnut. Tärkeää on, että kirjoitat muistiin kaikki tutkinnon suorittajan osaamiseen liittyvät huomiosi: kuukausien aikana havainnot helposti laimenevat ja unohtuvat.

Saat etukäteen oppilaitoksesta arviointilomakkeita, joihin sinun on tutustuttava. Kun lomake on sinulle tuttu, tiedät mitä asioita siinä kysytään ja minkä vuoksi, miten arviointia pyydetään perustelemaan, millainen arviointiasteikko on käytössä yms. Näin voit keskittyä arvioinnin hetkellä kirjaamaan ylös päätöksesi ja sen perustelut. Täyttämistäsi lomakkeista tulee samalla osa tutkinnon suorittajan keräämää todistusaineistoa osaamisestaan, joten ne ovat hänelle erittäin arvokkaita. Täytä lomakkeet huolellisesti ja mieti, millaisen kuvan lausuntonsi antavat tutkinnon suorittajan osaamisesta hänelle itselleen ja muille arvioijille.

Arviointilomakkeeseen kirjoitat, missä ja millaisissa toiminnoissa tai tekemisissä tutkinnon suorittajan osaaminen on havaittu ja tunnistettu, miten osaaminen on ilmennyt. Eri oppilaitoksissa ja tutkinnoissa lomakekäytännöt poikkeavat toisistaan. Olipa arviointilomake millainen hyvänsä, pääasia niiden täyttämässä on, että arvioinnin perustelut ovat selkeät. Arvioijana sinun tulee pystyä tarvittaessa selvittämään tarkoin, millä perusteella olet arvioinnit tehnyt; mitä tekemistä olet arvioinut ja mihin arviosi perustuu. Huomioithan siis, että perustelet arviointiasi arviointilomakkeeseen, pelkkä arvosana ei riitä.

Joskus on käynyt niinkin, että tutkinnon suorittaja on osoittanut osaavansa kaiken tutkinnon suorittamiseksi vaadittavan, mutta arvioijat eivät ole täyttäneet lomakkeita asianmukaisesti ja tutkinto on jäänyt hyväksymättä puutteellisten arviointilomakkeiden vuoksi. Oppilaitoksen tehtävänä on antaa sinulle riittävästi ohjeistusta lomakkeiden täyttämistä ja palauttamisesta. Tutkinnon suorittajalle on tärkeintä, että hän saa juuri sinun arviosi osaamisestaan. Jos sinusta tuntuu, että lomakkeen täyttäminen on hankalaa, ota yhteyttä oppilaitokseen, niin saat tarvittaessa apua arvion kirjoittamisessa.

B Arviointikeskustelu

Näyttötutkinnon arvioijana edustat joko työnantajaa (TA-arvioija), työntekijöitä (TT-arvioija) tai opettajia (OPE-arvioija). Näiden kolmen arvioijatahon kokonaisuutta kutsutaan kolmikannaksi.

Kolmikantainen arvioijajärjestelmä kokoontuu, kun tutkinnon suorittaja on osoittanut osaamisensa tutkinnon osan kaikissa ammattitaitovaatimuksissa. Tämä vapaamuotoinen tilaisuus on nimeltään arviointikeskustelu. Siinä tutkinnon suorittaja esittelee kokoamansa aineiston, minkä perusteella arvioijat muodostavat kokonaiskuvan ammattitaidosta sekä varmistavat, että kaikki tutkinnon vaatimukset täyttyvät.

Tilaisuuden aluksi tutkinnon suorittaja käy suullisesti lävitse näyttösuunnitelmaansa kirjaamiaan asioita, kuvailee tekemäänsä työtä, esittelee osaamisestaan kokoamansa dokumentit sekä selvittää ja arvioi osaamisestaan. Tämän jälkeen arvioijat kertovat omia havaintojaan tutkinnon suorittajan osaamisesta ja esittävät hänelle tarkentavia kysymyksiä.

On tyypillistä, että arvioijat pyytävät tutkinnon suorittajalta täsmennyksiä selvittääkseen tutkinnon suorittajan osaamisen tasoa sekä varmistaakseen, että hänellä on hallussa tutkinnon perusteiden edellyttämä osaaminen. Keskustelun tarkoituksenaan on, että opiskelija "todistaa" osaamisensa arvioijille ja tarvittaessa täydentää niitä kohtia, joista arvioijat haluavat lisätietoa.

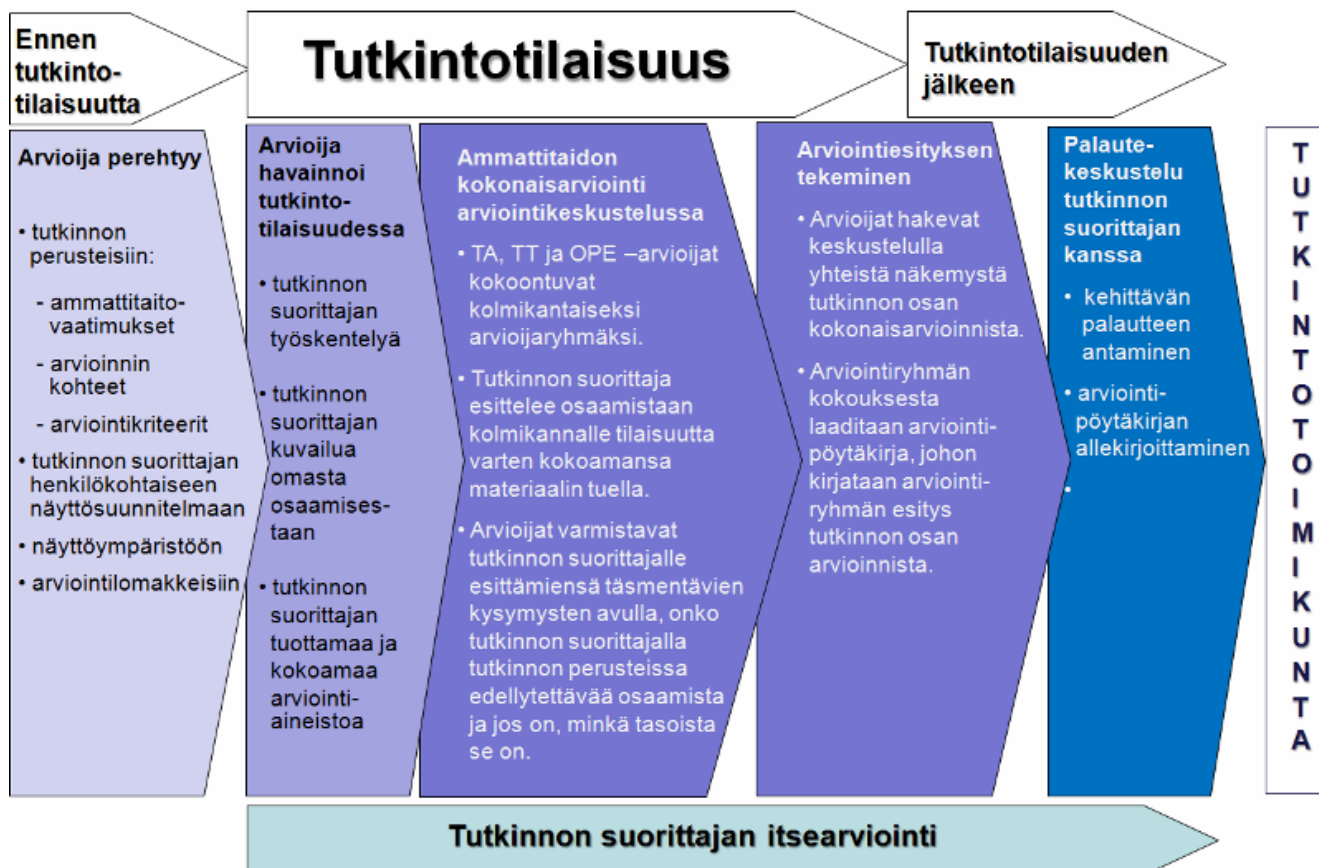
Kolmikantaan kuuluvien arvioijien tulee olla tarkkana varmistaessaan, että kaikki tutkinnon osaan liittyvä osaaminen tulee selvitettyä arviointikeskustelun aikana. Arvioijat eivät siis voi keskittyä ainoastaan niihin osa-alueisiin, joista ovat itse kiinnostuneita tai joita pitävät tärkeimpinä.

Arvioijana sinun on varauduttava keskustelemaan näkemyksistäsi muiden arvioijien kanssa ja perustelemaan ne. Erityisen tärkeää tämä on silloin, jos muut arvioijat ovat tulkinneet tutkinnon suorittajan osaamista eri tavoin kuin sinä.

Kun tutkinnon suorittaja on esitellyt osaamisensa, tulee arviointiryhmän löytää yhteinen näkemys hänen osaamisestaan. Jos arviointi herättää eriäviä mielipiteitä, keskustelua jatketaan, kunnes yhteinen näkemys syntyy. Arviointiesitys on päätös siitä, millaista arviota ja/tai arvosanaa kolmikanta ehdottaa tutkinnon suorittajan osaamisesta annettavaksi. Siinä on lisäksi perusteluna sanallinen kuvaus tutkinnon suorittajan osaamisesta. Tutkinnon suorittajan itsearviointi täydentää hänen ammattitaidostaan muodostunutta kuvaa.

Arviointiesitys toimitetaan tutkintotoimikunnalle, joka virallisena elimenä joko hyväksyy tai hylkää tutkintosuoritukset. Jokaisella tutkinnolla on oma tutkintotoimikuntansa, johon kuuluu kyseisen alan asiantuntijoita.

8 Arvioinnin vaiheet

Arvioinnin työkalut: tutkinnon perusteet, näyttösuunnitelmat, arviointilomakkeet, arviointiaineisto...

9 Arvioinnin merkitys

Tutkinnon suorittajalle on tärkeää saada rehellinen ja kaunistelematon kuva omasta osaamisestaan. Ihmiset hakeutuvat tutkintoihin työuransa eri vaiheissa. Nuori saattaa pohtia vielä ammatinvalintaansa, kun taas konkari haluaa todistuksen ammattitaidostaan tai esimerkiksi jatko-opintokelpoisuuden. Siten he odottavat palautteelta eri asioita ja suhtautuvat siihen eri tavoin.

Sinun on kyettävä perustelemaan arviosi niin tutkinnon suorittajalle, muille arvioijille kuin arviointilomakkeisiin. Millä perusteella olet sitä mieltä, että tutkinnon suorittajalla on tai ei ole osaamista? Miksi olet arvioinut tutkinnon suorittajan osaamisen kiitettäväksi, tai miksi arvioit osaamisen tyydyttäväksi etkä hyväksi? Missä osaaminen on näkynyt tai millä perusteella olet päätenyt siihen, että osaaminen on puutteellista? Miten olet varmistanut osaamisen tai osaamattomuuden? Perustelut ovat palautetta suoraan tutkinnon suorittajalle.

Kun toimit arvioijana, sinun on hyvä muistaa, että vaikutat samalla ko. näyttötutkinnon asemaan alalla. Laadukas arvostettu tutkinto tuo samalla lisäarvoa tutkinnon suorittajan ammattia, työpaikkaa ja koko alaa kohtaan, joten arvioinnissa on tärkeä pitää rima riittävän korkealla.

Arvioijana sinulla on vastuu siitä, että

- *ymmärrät, mitä toimintaa ja osaamista arvioit tutkinnon suorittajan ammattitaitoa arvioidessasi,*
- *tunnet arviointikriteerit eli tiedät, millä perustein osaamista arvioidaan ja*
- *annat tutkinnon suorittajalle rehellistä ja perusteltua palautetta hänen osaamisestaan.*

Arvioijana sinulla on velvollisuus

- *perehtyä tutkinnon suorittajan kokoamaan arviointiaineistoon ennalta,*
- *toimia arvioidessasi oman ammattialasi vastuullisena asiantuntijana,*
- *ilmoittaa reilusti, ellet joiltain osin tiedä, mitä tutkinnon suorittamiseksi vaadittu osaaminen merkitse tai ellet itse tunne, mitä tutkinnon perusteissa vaadittava osaaminen käytännössä on,*
- *varmistaa omalta osaltasi, että tutkinnon suorittajan osaaminen tulee arvioiduksi mahdollisimman tarkasti. Ellet ole varma tutkinnon suorittajan osaamisesta joiltain osin, pyydä tutkinnon suorittajalta täsmennyksiä, keskustele, seuraa ja tarkkaile. Älä päästä tutkinnon suorittajaa liian helpolla,*
- *huolehdiä siitä, että tutkinnon suorittajalle antamasi palaute on ohjaavaa ja kannustavaa,*
- *seisoa sanojesi takana ja perustella arviointisi selkeästi sekä*
- *tehdä arviointi huolellisesti, tuoda näkemyksesi esiin selvästi ja täyttää tarvittavat lomakkeet asianmukaisesti.*

Tutkintotoimikunta

Jokaisella perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinnolla on oma alakohtainen tutkintotoimikuntansa. Opetushallitus asettaa tämän työnantaja, työntekijöitä, opettajia ja ammatinharjoittajia edustavan luottamuselimen enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Tutkintotoimikunnat vastaavat näyttötutkintojen järjestämisestä ja valvonnasta ja näissä tehtävissä toimivat yhteistyössä näyttötutkintojen järjestäjien kanssa. Tutkintotoimikunta

- huolehtii siitä, että eri näyttötutkintoja on saatavilla riittävästi ja kattavasti,
- solmii tutkintojen järjestämissopimukset oppilaitosten kanssa,
- arvioi, millaiset ovat oppilaitosten edellytykset järjestää tutkintoa,
- määrittää oppilaitoksille, millaiset henkilöt voivat toimia arvioijina,

- täsmentää oppilaitoksille arvioinnin kohteet, arviointikriteerit ja tutkintotilaisuuksien järjestämistavat,
- vahvistaa tutkintosuoritukset ja myöntää tutkintotodistukset,
- päättää tutkintosuoritusten arvioinnin oikaisemisesta,
- tekee aloitteita tutkintojen perusteiden ja tutkintotoiminnan kehittämiseksi sekä
- valvoo tutkintotilaisuuksista perittävien maksujen kohtuullisuutta.

Salassapito

Ammattitutkinnon suorittamisen yhteydessä esiin tulevat salassa pidettävät tiedot (esim. asiakastiedot) käsitellään arvioinnissa luottamuksellisesti ja salassapitosäännöksiä kunnioittaen.

Oikaisumenettely

Jos tutkintosuoritus hylätään, on tutkinnon suorittajalla mahdollisuus uusia suoritus tai täydentää sitä hankittuaan lisää ammattitaitoa. Jos tutkinnon osan suoritus hylätään arviointikeskustelussa, sovitaan tutkinnon suorittajan kanssa miten uusimisessa edetään ja kirjataan tämä näyttösuunnitelmaan. Tutkinnon suorittaminen käsitellään uudessa arviointikeskustelussa sitten kun arvioitavalla on riittävästi osaamista.

Tutkinnon suorittaja voi 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin hän on saanut tutkintotoimikunnalta tiedon näyttötutkinnon tai sen osan arvioinnista, pyytää arvioinnin oikaisua. Tutkinnon suorittajalla on oikeus saada kopiot omista tutkintoon liittyvistä kirjallisista dokumenteista sekä arviointia suoritettaessa käytetyistä tai asiaa ratkaistaessa käytettävistä muista asiakirjoista. Kirjallinen oikaisupyyntö osoitetaan tutkintotoimikunnalle. Tutkintotoimikunta voi arvioijia kuultuaan, jos päätös on ilmeisen virheellinen, velvoittaa toimittamaan uuden arvioinnin. Arviointia koskevasta oikaisuvaatimuksesta annettuun tutkintotoimikunnan päätökseen ei voi hakea muutosta valittamalla. Mikäli arvioinnissa on tapahtunut selvä virhe, arvioijat voivat suorittaa uuden arvioinnin ilman oikaisupyyntöä (itse-oikaisu).

10 Sanasto

<http://www.nayttotutkinnot.fi/kasitteisto.htm>

Autenttinen tutkintotilaisuus ("työelämänäyttö") – Tutkinnon suorittaja osoittaa osaamistaan työtehtävissään. Tutkintotilaisuus on henkilökohtaisessa näyttösuunnitelmassa suunniteltu kokonaisuus, jossa tutkinnon suorittaja osoittaa ammatillisen osaamisensa erilaisten tehtävien, työtilanteiden ja dokumenttien avulla. Tutkintotilaisuudet tai -suoritukset ("näytöt") voivat olla työtehtäviä, työprosesseja tai -toimintoja, tapahtumia tai tapahtumasarjoja, joilla tutkinnon suorittaja osoittaa tutkinnon edellyttämää osaamista.

- Henkilökohtainen näyttösuunnitelma** – Tutkinnon suorittamisen ”käsikirjoitus”, jossa kuvataan kuinka, missä ja milloin tutkinnon suorittaja aikoo tutkinnon osaan liittyvän osaamisensa osoittaa ja millaisia osaamisestaan kertovia dokumentteja tutkinnon suorittaja aikoo esittää arvioijille.
- Henkilökohtainen valmistavan koulutuksen suunnitelma** – Suunnitelma, jossa kuvataan, minkä aihealueiden osalta tutkinnon suorittaja osallistuu valmistavaan koulutukseen tutkinnossa vaadittavaa osaamista kartuttaakseen.
- Kolmikantaan kuuluva arvioija** – Henkilö, joka muiden arvioiden kanssa yhdessä arvioi tutkinnon suorittajan osaamista kokonaisuudessaan tutkinnon osittain. Edustaa arvioidessaan joko työnantajaa, työntekijää tai opettajia.
- Koulutuksen järjestäjä** – Oppilaitos, joka järjestää valmistavan koulutuksen. Koulutuksen järjestäjällä viitataan myös koulutuksen rahoittavaan organisaatioon, esim. oppisopimustoimisto koulutuksen järjestäjänä.
- Näyttötutkinnon järjestämissuunnitelma** – Näyttötutkintojen järjestäjän (oppilaitoksen) laatima suunnitelma ja kuvaus siitä, kuinka kyseisessä oppilaitoksessa tutkintoa järjestetään. Järjestämissuunnitelma on sitova, ja ilman voimassa olevaa järjestämissuunnitelmaa ei oppilaitoksella ole oikeutta järjestää näyttötutkintoja.
- Oppisopimuskoulutus** – Näyttötutkinnon voi suorittaa oppisopimusrahoituksella. Oppisopimus solmitaan työnantajan, työntekijän ja oppisopimustoimiston välillä. Oppisopimus on sopimus työ- ja koulutussuhteesta. Oppisopimuksessa sovitaan työntekijän henkilökohtaisesta kehittämisestä, johon sopimuksen kaikki osapuolet sitoutuvat. Kun sopimus on solmittu, työntekijästä tulee oppisopimusopiskelija, jonka oppimista työnantaja sitoutuu tukemaan. Oppisopimuskoulutuksessa merkittävä osa opiskelusta tapahtuu työssä oppien.
- Tutkinnon järjestäjä** – Oppilaitos tai jokin muu yhteisö tai säätiö, jolla on voimassa oleva näyttötutkinnon järjestämissopimus eli lupa järjestää näyttötutkintoa.
- Tutkinnon suorittaja** – Henkilö, joka suorittaa tai on suorittanut kaikki ne tutkinnon osat, joista tutkinto koostuu.
- Työssä oppiminen** – Näyttötutkinnoissa työssä oppimisella on merkittävä rooli ammattitaidon hankkimisessa. Tutkinnon suorittajalla on oltava mahdollisuus työssään oppia tutkintoon kuuluvaa ammattitaitoa erilaisissa työtehtävissä. Yleensä tutkinnon suorittajalla on työpaikallaan henkilö, työpaikkaohjaaja, joka ohjaa ja mahdollistaa työssä oppimisen.
- Työssä oppimisen suunnitelma** – Työssä oppimisen suunnitelmaan kirjataan ne tavoitteet ja toimenpiteet, joiden avulla tutkinnon suorittaja voi työssään kartuttaa tutkintoon kuuluvaa ammattitaitoa.
- Valmistava koulutus** (oppisopimuksessa ”tietopuolinen koulutus”) – Valmistavaan koulutukseen osallistumalla tutkinnon suorittaja täydentää ammattitaitoaan ja hankkii sellaista osaamista, jota hänellä ei vielä ole, mutta jota tutkinnon ammattitaitovaatimuksissa edellytetään. Valmistavaa koulutusta tarjoaa koulutuksen järjestäjä esim. lähipäivinä, verkkokursseina ja ryhmäohjauksena.

11 Linkkejä ja lisätietoja!

Näyttötutkinnot

<http://www.nayttotutkinnot.fi/>

<http://www.osaan.fi/>

<http://www.nayttava.fi/>

Opetushallitus näyttötutkinnoista: <http://www.oph.fi/nayttotutkinnot/>

Näyttötutkintojen perusteet: <http://www.oph.fi/SubPage.asp?path=1,17629,18771,1562>

Tutkintotoimikuntien kotisivut: <http://www.oph.fi/SubPage.asp?path=1,17629,18771,21801>

Oppisopimus

<http://www.oppisopimus.net/>

Työpaikkaohjaajien VARAKAS-portaali: <http://www.finva.fi/varakas/index.htm>

<http://www.opintoluotsi.fi/>

Ota yhteyttä ja kysy lisää näyttötutkinnoista!

Finanssi- ja vakuutuskoulutus FINVA: <http://www.finva.fi/>

Kiinteistöalan koulutuskeskus: <http://www.kiinko.fi/>

MJK-instituutti: <http://www.mjk.fi/>